

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผลของโครงการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อ ระบบนิเวศ นั่นคือความต้องการพื้นฐานในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ก็คือของที่ระลึก การบันทึกภาพ รสชาติของอาหาร และความรู้สึกที่มีต่อสถานที่แห่งนั้น เป็นตัวแทนเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้อยากกลับมาอีก บอกต่อให้ผู้คนมาท่องเที่ยว

ของที่ระลึกถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด เป็นการถ่ายทอดและสื่อให้เห็น ได้สัมผัสศิลปะและวัฒนธรรม นอกจากเอกลักษณ์เฉพาะ ความละเอียดประณีต และวัสดุของท้องถิ่นแล้ว รูปแบบ ขนาด ราคา และการบรรจุภัณฑ์ จำเป็นจะต้องมีการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลการออกแบบของที่ระลึกให้สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยว และถ่ายทอดความรู้ วิธีการสู่คนในชุมชน เพื่อสร้างงานและรายได้ รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการอนุรักษ์ ศิลปะและวัฒนธรรม

ตลาดน้ำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล เพราะนอกจากบรรยากาศของสถานที่รูปแบบสินค้าท้องถิ่นและรสชาติของอาหารแล้วตลาดน้ำบางแห่งได้ต่อยอดและปรับระดับจากแหล่งท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมคือไปเช้าเย็นกลับก็พัฒนาให้เป็น “โฮมสเตย์” สามารถจองที่พักค้างคืน เพื่อทำกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของสถานที่นั้นๆ เช่น นั่งเรือชมวิถีชุมชน ธรรมชาติ และเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึก

ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ประสบความสำเร็จและเป็นต้นแบบให้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เกิดการตื่นตัวและมีการแข่งขันเพื่อการพัฒนาให้เข้มแข็ง จนสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาเพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยอาศัยหลักออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของการใช้วัสดุ ความชำนาญของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก ให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกนั้นได้

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รูปแบบและประเภทของที่ระลึกสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก : กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา
2. เพื่อออกแบบของที่ระลึกสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยวและเจ้าของกิจการ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา มีพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกแต่ละประเภทแตกต่างกัน
2. ปัจจัยทางด้านสินค้า ได้แก่ รูปทรง วัสดุ สี และบรรจุภัณฑ์สินค้าที่ระลึก มีผลต่อการเลือกซื้อ

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและชุมชนบริเวณใกล้เคียงของตลาดน้ำอัมพวา
2. ศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์เดิม วัสดุกรรมวิธีการผลิต การกำหนดต้นทุนและตั้งราคาจำหน่าย
3. ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับแหล่งท่องเที่ยว โดยเลือกตลาดน้ำอัมพวาเป็นกรณีศึกษา

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ทางภาคเอกสาร และภาคสนาม ของตลาดน้ำอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อนำมาใช้สำหรับการวิเคราะห์และออกแบบ และจัดทำผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

1. ประชากร คือ กลุ่มผู้ผลิตและนักท่องเที่ยวในตลาดน้ำอัมพวา

2. ตัวแปรที่ทำการศึกษา ตัวแปรต้น การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของตลาดน้ำอัมพวา
3. ตัวแปรตาม ความพึงพอใจของเจ้าของกิจการและนักท่องเที่ยว

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกต สังเกตรูปทรงลักษณะของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากร้านค้าขายของที่ระลึกภายในตลาดน้ำอัมพวาและการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของนักท่องเที่ยว

- แบบสัมภาษณ์ จัดทำแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการสอบถามความต้องการซื้อของที่ระลึกจากนักท่องเที่ยวและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
- แบบสอบถาม จัดทำแบบสอบถามความต้องการในการออกแบบของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของตลาดน้ำอัมพวาต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สร้างขึ้น

1.7 กรอบแนวคิดในการออกแบบ

การออกแบบของที่ระลึกที่แสดงถึงศิลปะท้องถิ่น เทคนิคการออกแบบ มีจุดมุ่งหมายอันดับแรก คือ การส่งเสริมสินค้าที่ผลิตภายในท้องถิ่น เพื่อเสนอให้แก่นักท่องเที่ยวให้ซื้อกลับไปเป็นของที่ระลึก ถ้าสินค้าดังกล่าวได้รับความนิยมในวงกว้างก็สามารถนำออกขายในตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการออกแบบ

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงกำหนดความหมายของคำต่างๆที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้คือ

1. การออกแบบ หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกัน
2. ของที่ระลึก หมายถึง ของที่ซื้อเก็บไว้เป็นที่ระลึกหรือเพื่อย้ำเตือนถึงความรู้สึกประทับใจของตนเองที่ครั้งหนึ่งเคยได้ไปท่องเที่ยว และสัมผัสกับสถานที่นั้นๆ
3. ตลาดน้ำอัมพวา หมายถึง เป็นตลาดริมคลอง ตั้งอยู่ใกล้วัดอัมพวันเจติยาราม ในคลองอัมพวา จะมีพ่อค้าแม่ค้าขายเรือขายอาหารและเครื่องดื่ม มีรถเข็นขายของบนบก บรรายากาศดี มีเพลงฟังจากเสียง

ตามสายของชาวชุมชนประชาชนสามารถเดินเที่ยวชมตลาดหาซื้ออาหารรับประทานและเช่าเรือไปเที่ยวชมดูหิ่งห้อยในยามค่ำคืนได้ ผู้วิจัยจึงได้นำตลาดน้ำอัมพวามาเป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการวิจัย

1. ได้ศึกษาวิถีชุมชน ศิลปวัฒนธรรม เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนและรอบคอบ
2. ได้ผลิตภัณฑของที่ระลึกที่เป็นของชุมชนและท้องถิ่นที่ เสมือนเป็นตัวแทนในประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว
3. เกิดงานและอาชีพของคนในชุมชนและรักษาศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจจากการมีส่วนร่วม
4. เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการแข่งขัน รักษามาตรฐานอย่างยั่งยืน
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้